

Les 7: Boodschappen met een luchtje

└ Je leert over verwijswaarden en signaalwoorden en gebruikt ze in een context.

- 1 Vervang de onderstreepte verwijswaarden in de zinnen hieronder door de woorden uit de tekst waarnaar ze verwijzen. Trek net als in het voorbeeld ook een pijl in de tekst.

Koninginnentaal

In de wereld van de bijen heeft iedereen zijn eigen taak. Terwijl de één honing haalt, zorgt de ander voor de kleintjes en bouwt weer een ander aan het nest. Elke bij weet precies wat zij moet doen en er zijn nooit te weinig 'honinghalers', 'bouwvakkers' of 'kleuterverzorgsters'. Dat komt door de koningin. Zij legt alle eitjes in de korf en is dus vaak de moeder van de meeste bijen. Ook zorgt ze ervoor dat iedereen doet wat ze moet doen. Daar zorgt ze voor met haar koninginnengeur. Zij geeft die geur af aan haar hofdames. Die likken en raken haar voortdurend aan. Daardoor krijgen zij die geur op hun lichaam. En zodra zij door de korf vliegen, ruiken ook de andere bijen de 'bevelen' van de koningin. Alles gaat goed in de korf, zolang daar die geur verspreid wordt.

Voorbeeld:

Zij legt alle eitjes in de korf en is dus vaak de moeder van de meeste bijen.

De koningin legt alle eitjes in de korf en is dus vaak de moeder van de meeste bijen.

Zij geeft die geur af aan haar hofdames.

Zij geeft haar koninginnengeur af aan haar hofdames.

Die likken en raken haar voortdurend aan.

De hofdames likken en raken haar voortdurend aan.

Daardoor krijgen zij die geur op hun lichaam.

Daardoor krijgen zij de koninginnengeur op hun lichaam.

Alles gaat goed in de korf, zolang daar die geur verspreid wordt.

Alles gaat goed in de korf, zolang in de korf die geur verspreid wordt.

- 2 Vervang de vette woorden door een passend verwijfswoord.

Maar zodra de koningin sterft, gaat het mis. De onderdanen doen dan niet meer wat **de onderdanen** (1) moeten doen en er ontstaat één grote wanorde. **Dat er wanorde ontstaat** (2), gebeurt trouwens niet alleen wanneer de koningin doodgaat. Als de kolonie te groot wordt, kan de koningin niet genoeg geur aanmaken om over **alle bijen** (3) te regeren. **Wanneer de koningin niet genoeg geur kan aanmaken** (4), wordt een deel van de werksters niet meer aangespoord om te werken. **De werksters** (5) halen geen honing meer en **de werksters** (6) bouwen geen nieuwe honingraten meer.

1 <u>ze (zij)</u>	4 <u>Dan</u>
2 <u>Dat</u>	5 <u>Ze (Zij)</u>
3 <u>hen</u>	6 <u>ze (zij)</u>

- 3 Noteer het juiste verband van de signaalwoorden die onderstreept zijn. Kies uit: *tijd of opsomming – middel – vergelijking of voorbeeld – oorzaak en gevolg – voorwaarde – tegenstelling.*

Eerst ruiken, dan geloven

Geur is voor veel dieren de beste, of zelfs de enige manier om iets te vertellen. Geluid maken heeft vaak geen zin. Al zou bijvoorbeeld (1) een luis kunnen schreeuwen, veel lawaai kan er uit zo'n piepklein keeltje nooit komen. Kleuren en andere zichtbare signalen hebben ook hun nadelen. In dichte bossen en diepe zeeën is het onmogelijk om elkaar te zien. Maar (2) geur dringt bijna overal doorheen. Geur werkt soms beter dan geluid. Een klank is tijdelijk, maar (3) een luchtje kan uren of dagen blijven hangen. En dat komt vooral van pas bij het aangeven van het territorium. Dat is een eigen plek waar dieren hun eten of een partner zoeken of slapen. Daar willen ze geen soortgenoten vinden die ten eerste (4) het voedsel, ten tweede (4) het vrouwtje en ten derde (4) het nest, voor hun neus weggapen.

Een vogel moet bijvoorbeeld (5) elke dag urenlang fluiten om aan te geven welk gebied van hem is. Geur is veel slimmer om een plek af te bakenen. Een hond die zijn territorium met urine bekend maakt, is zo klaar. Kortom, reuksignalen zijn hartstikke handig als (6) je zo (7) goed kunt ruiken als (7) de meeste dieren.

Meer lezen?
Ruik eens wat ik zeg
J. Schulten
Querido, 2003

1 <u>vergelijking of voorbeeld</u>	5 <u>vergelijking of voorbeeld</u>
2 <u>tegenstelling</u>	6 <u>voorwaarde</u>
3 <u>tegenstelling</u>	7 <u>vergelijking of voorbeeld</u>
4 <u>tijd of opsomming</u>	

